

بیمنا

شماره مسلسل ۳۳۰

شماره دوم

اردی بهشت ماه ۱۳۵۴

سال بیست و هشتم

بنیاد فرهنگ ایران

بجز از کتاب فروشی های معتبر و معروف که امروزه در طهران می باشد ، چند مؤسسه بنام وجود دارد که هر يك به سهم خود در انتشار و ترویج كتب مفیده خدماتی شایسته می کنند که مهم تر از همه مؤسسه بنیاد پهلوی و انجمن آثار ملی و دانشگاه طهران و بنیاد فرهنگ ایران و وزارت فرهنگ و هنر است و باید گفت جز این مراکز ، مؤسساتی دیگر نیز در طهران و شهرستان ها هست که در این راه یعنی در تألیف و انتشار کتاب اهتمام دارند. فهرست نامه کتاب های منتشره هر يك از این مؤسسات علی حده طبع و توزیع شده و خوانندگان و خوانندگان می توانند مطالعه فرمایند و کتبی را که می پسندند انتخاب کنند . اخیراً استاد دکتر خانلری مدیر عامل بنیاد فرهنگ ایران خطابه ای در چگونگی پیدایش بنیاد فرهنگ ایران در مجلس سنا ایراد کرد ، که چون توجه بدان بر اهل فضل و ادب لازم می نماید ، خلاصه ای از آن را نقل می کند . و امید است درباره دیگر مؤسسات نیز در حدود اطلاعات و امکانات سخن رود . با مطالعه اجمالی به فهرست كتب منتشره از طرف بنیاد فرهنگ ایران اذعان باید کرد که تألیفاتی و آثاری که ازین مؤسسه انتشار یافته صدی نود آن در نهایت درجه اصالت و استواری است اگر توزیع آن در کشورهای دری زبان و کتاب خانه های جهان و بزرگان علم و ادب دنیا به نظم و بجا انجام پذیرد خدمتی عظیم است در شناسائی فرهنگ ایران و بزرگان و حکما و شعرا این سرزمین .

اینک خلاصه ای از گفتار دکتر خانلری مدیر عامل بنیاد فرهنگ ایران:

***

ترقیات عظیم و پیشرفتهای مهمی که در امور سیاسی و اجتماعی و اقتصادی کشور ایران به اراده و رهبری پیشوای بزرگ و توانای ما در بیست ساله اخیر حاصل شده آن چنان چشمگیر و آشکار است که نظر جهانیان را از آشنا و بیگانه به خود جلب می کند. امروز ایران ما که در مدتی نزدیک به دو قرن در حال رکود بسر می برد به مقامی رسیده که وزنه ای در کفه ترازوی سیاست جهان است. پیشرفتهای سریع اقتصادی را از مقایسه بودجه کشور در سالهای اخیر با بودجه بیست سال پیش به آسانی می توان دریافت. گذشته ازین بالا رفتن سطح زندگی و افزونی درآمد افراد کشور امری نیست که محتاج شاهد و مثال باشد زیرا که برای يك يك افراد محسوس است. پیشرفتهای اجتماعی که در این دوران حاصل شده است نیز از جمله اموری نیست که بتوان آنها را نادیده گرفت. تساوی حقوق زن و مرد و قوانین حمایت خانواده و ایجاد سپاهیان دانش و آبادی و بهداشت و اخیراً فرمان تعلیم رایگان و تغذیه کودکان آموزشگاهها و بسا اقدامات دیگر همه از جمله مسائل مهمی است که برای تأمین رفاه اجتماعی و گسترش عدالت انجام گرفته و تنها ذکر فهرست این اقدامات مدتی دراز می خواهد و همه از برکات و نتایج منشور انقلاب سفید است و شاهرهی است که ما را به سوی دروازه های تمدن بزرگ می برد.

یکی از جلوه ها و آثار این تحول و انقلاب عظیم که در همه شوون کشور ما روی داده است شاید تا کنون کمتر مورد توجه قرار گرفته باشد و آن امور معنوی و فرهنگی است. ترقیات اجتماعی و اقتصادی موجب رفاه و مورد استفاده مردم این روزگار است. اما آنچه باید به نسلهای آینده منتقل شود و در تاریخ کشور ما دوام یابد و مایه سرفرازی آیندگان باشد محصولات فکری و معنوی و فرهنگی است.

همه می دانیم که در قرن های پیشین بزرگان ایران در رشته های علمی و

فلسفی و ادبی تا کجا پیش رفته و تا چه حد در تمدن درخشان اسلامی، که موجب پیشرفت دانش و فرهنگ به شرق بوده، سهیم بوده اند.

اما در دوران رکود بر اثر حوادث و اتفاقات داخلی و نفوذهای مضر خارجی وقفه ای در جریان فکری و فرهنگی ما حاصل شده بود مدت‌های دراز از افتخارات قسمت مهمی از تاریخ خود بی‌خبر مانده بودیم. از دوران با شکوه شاهنشاهی هخامنشی و روزگار پهلوانی اشکانی خبری به یاد نداشتیم. با خط و زبان ایرانیان پیش از اسلام بیگانه شده و از اندیشه‌های انسانی نیاکان خود کمتر آگاه بودیم. از اوستا، که در آثار شاعران گاهی به نام « کتاب زند و یازند » خوانده می‌شد، جز نام چیزی نمی‌دانستیم.

در همین دوران رکود فکری ما بود که در مغرب زمین جهشی عظیم در امور علمی و تجسسات معنوی به وجود آمد. کنجکاوی که ما در کشف و تحقیق علمی است غریبان را بر آن داشت که در زبانها و تاریخ و فرهنگ و هنر ملت‌های مشرق و از آن جمله ایران به جستجو به پردازند. اما هنوز محیط علمی و فکری ما حتی اقتضای آن را نداشت که از تحقیقات ایشان سر در بیاوریم. شاهد این معنی انعکاسی است که در آثار فارسی همزمان با بعضی از این کشفیات ظاهر شده است. از آن جمله شاید ذکر يك مثال کافی باشد. در زمان محمد شاه قاجار یکی از افسران خارجی که در خدمت دولت ایران بود با تحمل مشکلات عظیم از کوه بیستون بالا رفت یا از قلعه آن خود را آویخت تا از نوشته‌های آن کتیبه معروف، که قدیمترین سند تاریخ دار نژاد هند و اروپائی است، نسخه برداری کند و با جهد و کوششی طاقت فرسا قسمتی از آنرا بخواند و منتشر کند. ملاحظه بفرمائید که این کشف بزرگ که مستقیماً با تاریخ و فرهنگ ملی ما مربوط می‌شود در نوشته‌های ایرانیان آن روزگار چگونه منعکس شده است. مؤلف کتاب « انجمن آرای ناصری » در لغت بیستون می‌نویسد :

« در آنجا چند صورت تراشیده‌اند که حقیقت آن بر اغلب خلائق مبهم

بوده و سطوری چند به خط کبری بر آن منقور است که خواندن آن برای اغلب ناممکن مانده بود و به روزگار دولت خاقان مغفور محمد شاه رالنسن صاحب انگلیسی ... آن سطرها را خوانده به انگلیسی ترجمه کرده و به پارسی آوردند... محمل آن این است که یکی از اعظم پادشاهان قدیم کلدانیان که داریوش نام داشته و از جانب لهرسب سلطنت بابل می کرده ... صورت خود را گفته بر آن کوه تراشیده و نقش کرده اند ... »

می بینیم که در این عبارات کوتاه تا چه حد خطا و اشتباه وجود دارد و تا چه اندازه از بی خبری و بی اعتنائی اهل آن زمان نسبت به مسائل مهم تاریخی و فرهنگی ایران حکایت می کند، و اگر بخواهیم از این قبیل شواهد و امثله ذکر کنیم رشته بحث بسیار دراز خواهد شد.

نخستین شناسائی کتاب اوستا مرهون همت يك دانشمند فرانسوی به نام آنکیتل دوپرون بود که رنج سفر هند را تحمل کرد و از آنجا متن نسخه موجود اوستا را به عنوان ره آورد گرانهای سفر خود به اروپا برد و ترجمه آن را در سال ۱۷۷۱ یعنی بیش از دوست سال پیش منتشر کرد و پس از او دانشمندان آلمانی و انگلیسی به بحث و تحقیق و ترجمه های دیگری از آن پرداختند اما در کشورما که دوران رکود و غفلت را می گذرانیدند این کوشش های علمی یکسره ناشناخته ماند. این وضع تا طلوع خورشید سلطنت اعلیحضرت رضا شاه کبیر دوام داشت . از آغاز این دوران بود که بر اثر حرکتی سریع که در اذهان افراد ملت حاصل شد توجهی در خور تحسین در ذهن ایرانیان به تحقیق در فرهنگ ملی پدید آمد . پورداود به ترجمه متن اوستا همت گماشت و یکی از دانشمندان و باستان شناسان معروف آلمانی به نام هرتسفلد که از جانب يك دستگاه علمی غربی برای تحقیق در آثار تمدن و فرهنگ این سرزمین آمده بود مجلس درسی برای تعلیم زبان پهلوی برپا کرد که عده ای از ادیبان زمان با شوق و رغبت در آن حاضر شدند و آن قدر که میسر بود چیزی آموختند و بعضی از ایشان نخستین بار رسالاتی را از زبان پهلوی

به فارسی ترجمه کردند. پس از تأسیس دانشگاه تهران در دانشکده ادبیات تهران کلاس های درس اوستائی و پهلوی ایجاد شد و مقدمات آموختن این رشته از علوم انسانی که برای مطالعه در فرهنگ کهنسال ایران کمال ضرورت را داشت فراهم آمد.

چاپ و انتشار آثار گرانبهای بزرگان ادبیات فارسی هم تا يك چند در خارج از ایران انجام می گرفت نخستین بار آثار سخنوران بزرگ ایران مانند فردوسی و سعدی و مولوی و حافظ و دیگران ابتدا در هندوستان چاپ شد اما تهیه متنهای دقیق این آثار را باز غریبان آغاز کردند. بهترین نسخه های چاپی شاهنامه را کسانی مانند ژول موهل فرانسوی و سپس مالکان و فولرس انجام دادند و لغت نامه معروف شاهنامه را يك دانشمند آلمانی به نام فریتس ولف پس از بیست سال کوشش و رنج به پایان برد و خود او در مذلت و سختی مرد.

آنچه ذکر شد نمونه های از کوشش های عظیمی است که دانشمندان و پژوهندگان مغرب زمین در راه شناختن تاریخ و فرهنگ و زبان ما انجام داده اند. آن هم در دورانی که ما از این گونه کارها به کلی غافل بوده ایم.

غرض از ذکر این نکات تمهید مقدمه ای بود برای بیان این مطلب که تحقیق در این گونه مسائل تاریخی و فرهنگی و ادبی تا چه اندازه برای کشور ما اهمیت دارد و بیگانگان در این راه چه رنج ها برده اند و ما در ادامه آن چه وظیفه خطیری در پیش داریم.

***

اکنون که به هر مناسبتی از پیشرفت های کشور عزیزمان در امور سیاسی و اقتصادی و اجتماعی سخن می رود جای آن است که به ذکر شمه ای از اقدامات فرهنگی که در این دوران انجام گرفته است نیز پردازیم. باید بگوئیم که در کنار این همه پیشرفت ها که به اراده مبارك رهبر بزرگ و توانای ما در همه شؤون حاصل شده امور معنوی و فرهنگی نیز از نظر دور نمانده است. من در این جا

نمی‌خواهم گزارشی وسیع و کامل از توجهاتی که به این مسائل انجام گرفته است به همکاران گرامی عرضه بدارم زیرا که این بحث مختصر نیست و بیان آن ساعت‌های درازی وقت مجلس محترم سنا را خواهد گرفت و باید در فرصتهای متعدد و ممتدی مطرح شود. اما اکنون تنها به بیان یکی از موارد اینگونه توجهات اشاره می‌کنم:

درست ده سال پیش، یعنی در اواخر سال ۱۳۴۳ فرمان مبارک شاهنشاه به تأسیس «بنیاد فرهنگ ایران» شرف صدور یافت. در این فرمان شاهانه ذکر شده بود که: «برای کوشش در تهذیب و تکمیل و ترویج زبان فارسی و حفظ و سیانت میراث گرانبهای فرهنگ ایران مقرر می‌داریم که مؤسسه‌ای بنام «بنیاد فرهنگ ایران» تأسیس شود.»

بموجب همین فرمان ریاست عالیّه این مؤسسه را علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران برعهده گرفتند و بموجب دستخط علیاحضرت شهبانوی وظیفه مدیریت عامل و دبیر کلی آن به بنده خدمتگزار محول شد. این مؤسسه علمی و فرهنگی بلافاصله شروع به کار کرد و تا چند سال یگانه منبع درآمد آن عطیه‌ای بود از جانب علیاحضرت شهبانوی ایران به مبلغ سالانه ده میلیون ریال و موقتاً قسمتی از ساختمان سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بر اثر لطف والا حضرت اشرف پهلوی که نیابت ریاست این مؤسسه فرهنگی را پذیرفته بودند به این دستگاه اختصاص یافت. در سالهای بعد بتدریج از کمک و اعانه دولت و سازمان برنامه نیز بر حسب احتیاج استفاده شد.

بنیاد فرهنگ ایران بلافاصله طرح‌های اجرایی خود را تدوین کرد و به تصویب علیاحضرت شهبانوی ایران و هیأت امنای بنیاد رسانید و از آغاز سال ۱۳۴۴ به کار پرداخت. بعضی از طرح‌های مزبور که بر اساس فرمان شاهنشاه تدوین شده بود از این قرار بود:

۱- تألیف و تدوین فرهنگ تاریخی زبان فارسی.

- ۲- تحقیق و مطالعه در قواعد و اصول زبان فارسی و چگونگی تحول آن در طی تاریخ .
  - ۳- تألیف و نشر اصطلاحات علمی و فنی .
  - ۴- ترجمه و طبع هر نوع اثر تحقیقی که به زبان‌های دیگر در باب فرهنگ ایران و زبان فارسی تألیف شده باشد .
  - ۵- تهیه اسناد و مدارک و مآخذ مهم برای مطالعه و تحقیق در زبان و فرهنگ ایران .
  - ۶- تشویق تألیف هر گونه کتابی که آموختن فارسی فصیح را برای ایرانیان و غیر ایرانیان تسهیل کند .
  - ۷- همکاری با همه مؤسسات ایرانی و غیر ایرانی که به فرهنگ ایران خدمت می‌کنند .
  - ۸- کمک به تأسیس و توسعه کتابخانه‌های عمومی .
- برای اجرای این طرح‌ها شعبه‌های خاصی در بنیاد فرهنگ ایران تأسیس شد از آن جمله :
- شعبه فرهنگ تاریخی زبان فارسی - یعنی مقدمه کاری عظیم که باید در طی سال‌های دراز و با همکاری گروهی متعدد و ممتاز به انجام برسد . هدف این شعبه در مرحله اول این است که لغت نامه‌ای از قدیم‌ترین دوران زبان فارسی دری یعنی از آغاز اسلام تا پایان دوره سامانی تدوین کند . کار تهیه مواد این کتاب انجام یافته و چاپ جلد اول آن در شرف پایان است . در اهمیت این کار که با آخرین روش‌های علمی انجام می‌گیرد همینقدر باید گفته شود که مرحله نخستین آن لااقل ده هزار صفحه را در برمی‌گیرد . یکی از دانشمندان خارجی که چندی برای کار آموزشی در این شعبه کار می‌کرد در مقدمه فرهنگ فارسی به روسی که به چاپ رسیده است می‌نویسد : « وقتی که کار عظیم بنیاد فرهنگ ایران به انجام برسد اهل تحقیق در می‌یابند که زبان فارسی تا چه حد عظمت و وسعت دارد .

– در شعبه « قواعد زبان فارسی و تحول و تکامل تاریخی آن » تا کنون دهها هزار یادداشت فراهم شده و دو جلد از مجموع ده جلد آن تا کنون انتشار یافته که در اکثر دانشکده‌های ادبیات ایران به عنوان متن درسی تدریس می‌شود و جلد سوم زیر چاپ است .

در شعبه اصطلاحات علمی و فنی تا کنون چندین کتاب تألیف یافته که در زبان فارسی نظیری نداشته است این کتاب‌ها شامل تعریف علمی دقیق هر اصطلاح با قید معاد آنها به يك یا چند زبان مهم خارجی است از آن جمله آنچه تا کنون به چاپ رسیده :

۱- فرهنگ اصطلاحات علمی (فیزیک ، شیمی ، ریاضی ، طبیعیات) با تعریف و معادل اصطلاحات به زبان‌های فرانسوی و انگلیسی .

۲- فرهنگ اصطلاحات به زبان‌های فرانسوی و انگلیسی .

۳- فرهنگ اصطلاحات صنعت نفت - با معادل آنها به انگلیسی و روسی .

۴- فرهنگ اصطلاحات پزشکی - با معادل آنها به فرانسوی و انگلیسی .

۵- فرهنگ اصطلاحات حقوقی و قضائی - با معادل آنها به زبان فرانسوی

و ذکر مآخذ فارسی .

۶- فرهنگ اصطلاحات شیمی صنعتی - با تعریف علمی و معادل آنها به

چهار زبان انگلیسی ، فرانسوی ، آلمانی ، روسی (که تحت طبع است)

۷- فرهنگ اصطلاحات داروئی ایرانی - بر مبنای کتاب الابنیه عن حقائق-

الادویه که از قدیمی‌ترین نسخه کتاب‌های فارسی است .

- یکی دیگر از مواد برنامه بنیاد فرهنگ ایران تألیف و تدوین يك فرهنگ

کامل لغات زبان پهلوی است . برای تألیف چنین فرهنگی مکرر طرح‌هایی در

مجامع بین‌المللی زبان شناسان تهیه شده اما بر اثر اختلاف نظر در باره اتخاذ يك

روش علمی به نتیجه نرسیده است . بنیاد فرهنگ ایران با استفاده از آخرین تحقیقات

علمی روش واحدی را برگزید و با همکاری جوانان دانشمند ایرانی که در این

رشته تخصص دارند شروع بکار کرد. برنامه‌ای که اتخاذ شد این بود که ابتدا برای هر يك از متن‌های موجود پهلوی لغت نامه‌ای دقیق تدوین و طبع شود و سپس از مجموع آنها فرهنگ کامل زبان پهلوی فراهم گردد. اجرای این برنامه از همان آغاز شروع شد و تاکنون شش جلد از این واژه نامه‌های پهلوی تألیف و چاپ شده است.

انعکاس این اقدام در میان محافل علمی تخصص جهان چنان بود که پرد و مناش، یکی از بزرگترین و سالخورده‌ترین متخصصان زبان پهلوی در طی مقاله‌ای با عنوان «مطالعات پهلوی در ده ساله اخیر» در مجله «مطالعات ایرانی» Srudia Iranica ضمن معرفی‌های بنیاد فرهنگ ایران نوشت که «با این آثار دانشمندان جوان ایرانی در مطالعات پهلوی مقامی که مدتی در انتظارشان بود دست یافتند.» - در قسمت «منابع تاریخ و جغرافیای ایران» بنیاد فرهنگ به ترجمه و طبع کتاب‌های متعددی پرداخت که چون بیشتر مورد توجه و علاقه دانشمندان بود و به کار عامه نمی‌آمد امکان آن نبود که از طرف ناشران عادی ترجمه و طبع شود. در این رشته تاکنون بیشتر از چهل جلد کتاب اعم از ترجمه و تألیف منتشر شده که از آن جمله باید ترجمه کتاب عظیم «تاریخ طبری» را ذکر کرد که از مهم‌ترین کتب تاریخی مربوط به دنیای قدیم به قلم یکی از بزرگترین مورخان ایرانی یعنی محمد بن جریر طبری است که در قرن سوم هجری به زبان عربی تألیف شده و تاکنون به فارسی در نیامده بود. هشت جلد از دوازده جلد این کتاب تاکنون از طرف بنیاد فرهنگ ایران به فارسی ترجمه شده و انتشار یافته است و بقیه تحت طبع است.

از جمله کتاب‌های معتبر دیگری که در این مدت به فارسی ترجمه و منتشر شده کتاب مهم «البدء و التاریخ» تألیف مظهر بن طاهر المقدسی که در شش جلد انتشار یافته و ترجمه الاخبار الطوال دینوری و فتوح البلدان بلاذری و صورة الارض ابن حوقل و سفرنامه ابن فضلان را برای نمونه ذکر می‌کنم.

دیگر از کارهای این دستگاه چاپ عکسی نسخه‌های خطی است که نسخه منحصر به فرد آنها در یکی از کتابخانه‌های کشورهای جهان یا در تصرف افرادی باقی مانده و محققان برای مطالعه و تحقیق به آنها دسترسی نداشته‌اند بنیاد فرهنگ کوشش کرده است که از این نسخه‌های نادرالوجود چاپ عکسی تهیه کند و آنها را در دسترس اهل تحقیق قرار دهد. این اقدام چه در نسخه‌های متون پهلوی و چه در باره نسخه‌های بسیار کهن فارسی با کوششی سخت برای یافتن اصل آنها انجام گرفته است. از آن جمله دو کتاب پهلوی که در تصرف زردشتیان هند بود و سالها دانشمندان در آرزوی دست یافتن به آنها بودند با تدابیر خاص به ایران انتقال یافت و با دقت‌ترین اصول فنی به وسیله چاپ افست در دسترس محققان قرار گرفت. وقتی که در این چاپ بکار رفت تا آنجا مورد توجه اهل فن واقع شد که یکی از ایران شناسان معروف امریکا در مجله خاورشناسی امریکا نوشت: «دقت و نفاست کار بنیاد فرهنگ ایران در این زمینه باید موجب خجالت ناشران مغرب زمین باشد.» این نخستین بار بود که متون پهلوی در ایران به طبع می‌رسد.

- موضوع مهم دیگری که مورد توجه قرار گرفت معرفی دانشمندان بزرگ ایرانی است که در یکی از رشته‌های علوم نظری یا عملی آثار برجسته و مهمی داشته و به پیشرفت علم در جهان خدمت کرده‌اند، متروک ماندن بسیاری از این شبهه را در اذهان بعضی از ساده دلان ایجاد کرده است که ایرانیان به علم توجه چندانی نداشته و بیشتر به شعر و ادبیات پرداخته‌اند. بنیاد فرهنگ ایران در نظر گرفت که از آثار دانشمندان بزرگ ایرانی آنچه به زبان عربی نوشته شده به فارسی ترجمه کند و آنچه به زبان فارسی است و در گوشه و کنار دور از دسترس اهل علم مانده است به وسیله چاپ در اختیار محققان قرار دهد. از این سلسله که عنوان «علم در ایران» دارد تا کنون کتاب‌های متعددی انتشار یافته که از آن جمله است کتاب میزان الحکمه در تعیین وزن مخصوص اجسام و کتاب مهم «الاعراض الطبیعه» که در حکم دائره المعارف علوم پزشکی است و چند قرن پیش ازین به زبان لاتینی

ترجمه شده و در مغرب زمین کتاب درسی طبیی بوده است و کتاب صورالکواکب در علم هیئت که خواجه نصیرالدین طوسی به فارسی ترجمه کرده و نسخه آن به خط خود آن بزرگوار به دست آمده و به چاپ رسیده است. دیگر «شمار نامه» تألیف جاسب طبری که کتاب حساب درسی تألیف شده در هزار سال پیش از این است. و کتاب «استخراج آب های پنهانی» تألیف کرچی که برای یکی از بزرگان کرگان و طبرستان به زبان عربی تألیف شده و نخستین بار به فارسی ترجمه و چاپ شده است. انتشار این کتاب در میان دانشمندان اروپا و امریکا انعکاس وسیعی یافت تا آنجا که یکی از متخصصان این فن در یکی از مجلات مهم غربی نوشت «علم هیدرولوژی در جستجوی پدر خود بود که ناگهان جد بزرگ خود را در ایران یافت.»

- وظیفه دیگری که این دستگاه برعهده گرفت تشویق دانشمندان و استادان زبان فارسی در کشورهای همسایه به تحقیق و تألیف آثاری مربوط به تاریخ و فرهنگ ایران است. در این زمینه تا کنون با دانشگاههای دانشمندان کشورهای افغانستان، هندوستان، پاکستان، لبنان، مصر، ترکیه و جمهوری های شوروی تاجیکستان، گرجستان، مسکو، لنین گراد و غیره همکاری داشته و آثار ایشان را در سلسله انتشارات خود بطبع رسانیده است.

گذشته از این برای دانشکده ها و مدارس کشورهای خارجی که زبان و ادبیات فارسی تدریس می کنند و به کتابهای فارسی دسترس ندارند به تعداد دانشجویان کتابهای درسی و قرائتی فرستاده شده که شماره کتابهای ارسالی در پنج ساله اخیر به بیست هزار جلد بالغ می شود.

این بود شمه ای از خدماتی که در این ده سال اخیر از طرف یکی از دستگاه های فرهنگی که به فرمان شاهنشاه و به ریاست و رهبری و علاقه خاص علیاحضرت شهبانوی ایران تأسیس یافته انجام گرفته است. توجه خاصی که به این امور فرهنگی و معنوی خصوصاً از جانب شهبانوی گرامی ما ابراز می شود نویدمی دهد

که بزودی در رشته‌های فرهنگی و علمی مانند روزگاران پیشین دانشمندان و متخصصانی بوجود بیایند که موجب سرافرازی کشور باشند. شهبانوی ایران با علاقه فراوان به این امر می‌نگرند و هیچ نکته‌ای از نظر ایشان دور نمی‌ماند. در یکی از جلسات هیأت اعضای بنیاد فرهنگ ایران که در حضور معظم لها تشکیل یافته بود بنده بعرض رسانید که باید تدابیری اتخاذ شود تا کسانی که تمام وقت و عمر خود را به پژوهشهای علمی و معنوی صرف می‌کنند از نظر مادی در رفاه باشند. علیاحضرت فرمودند: «البته این امر لازم است و باید در باره آن اقدام شود. اما کافی نیست باید تدبیری اتخاذ شود که قدر و شأن این طبقه در جامعه ما بالا برود زیرا که امر تأمین معاش دانشمندان چندان دشوار نیست. اما مهمتر از آن این است که جامعه برای این طبقه بر کزیده شأن معنوی قائل باشد.»

جای خوشوقتی و سپاسگزاری است که در سالهای اخیر به این جنبه نیز توجه خاصی مبذول می‌شود و هر سال گروهی از دانشمندان و محققان افتخار شرفیابی به حضور شهبانوی گرامی ایران می‌یابند و امید می‌رود که از این توجهات خاص نتایج گرانبهایی برای کشور عزیز ما عاید شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

دکتر نورانی وصال
استاد دانشگاه پهلوی - شیراز

هم آوا

روزها طی گشت و فردائی نماند	بهر گام دیگری یائی نماند
شعله شمعی به خاکستر نشست	در سبوی عمر صهبائی نماند
ناله‌های مرغ شب پایان گرفت	ماتم دل را هم آوائی نماند
زان پرستوهای غوغاگر بجای	جز نوای جغد تنهائی نماند
حالیا بیک اجل آمد فراز	کز شمار عمر فردائی نماند